

Daniela Příhodová

ODLIV
NA OŠTOVE OŠÍCH HNIEZD



Vydavateľstvo
Spolku slovenských spisovateľov



Daniela Příhodová

Odliv na ostrove
osích hniezd

Copyright © Daniela Příhodová 2010
Cover design © Hana Fašungová 2010
© Vydavateľstvo Spolku slovenských spisovateľov, spol. s r. o., Bratislava
e-mail: vsss@stonline.sk
<http://www.vsss.sk>



Realizované s finančnou podporou Ministerstva kultúry Slovenskej republiky



VYDAVATEĽSTVO
SPOLKU SLOVENSKÝCH SPISOVATEĽOV
spol. s r. o.

Daniela Příhodová: Odliv na ostrove osích hniezd

Zodpovedná redaktorka Marta Činovská
Obálku graficky spracovala Hana Fašungová
Sadzba Hana Fašungová, SHS, spol. s r. o.
Tlač Polygrafcentrum.sk
Prvé vydanie
Printed in Slovakia

ISBN 978-80-8061-422-5

Renáta

Tiché letné popoludnie ovládlo o tomto čase priam nemé uličky sídliska, hoci o niekoľko metrov ďalej sa nachádzala jedna z rušných ulíc bratislavského Ružinova. Ospalá nálada sa vkradla aj do prízemnej, a napriek tomu, že nešlo o supermarket, na sídliskové pomery aj veľkej, priestrannej budovy, ktorá tunajším obyvateľom slúžila už vyše štyridsať rokov ako potravinová samoobsluha. Rožná, akoby usadená na samostatnom ostrovčeku sídliska, zapustená v zeleni, lebo za tých štyridsať rokov aj stromy stihli vyrásť na košaté stromiská, čo vytvárali kulisu, či oponu najrôznejším pouličným drámam i veselohrám.

V neskorších odopoludňajších hodinách, keď sa obyvatelia tejto oblasti vracali domov od električkovej či autobusovej trate, často prechádzali práve tadiaľto, no ešte častejšie pokračovali ďalej až na neďaleké malé trhovisko a vedľa neho stojace nízke, ale dlhé obchodné centrum s množstvom malých obchodíkov s najrôznejším tovarom, ktoré vďaka svojej polohe, no zrejme aj neustupujúcej obľube, stále odolávali supermarketom.

A práve na týchto miestach, nevynechávajúc ani trh, kde sa nalievalo aj víno, sa dal nahmatať pulz sídliska. Vyrovnaný, v niektorých hodinách zrýchlený, no tí, čo vydržali za pultom trhoviska stáť aj niekoľko hodín, si na jeho nestálosť dávno privykli.

Okolo štvrtej popoludní sa obvykle zaplnila aj potravinová samoobsluha, ožila, prebrala sa z obedňajších mrákot, z ticha, v ktorom sa pohybovala smerom hore iba júlová tropická teplota. Ale dovtedy chýbali ešte najmenej dve hodiny. Predajňa s regálmi plnými tovaru, s čerstvo privezenými oškvarkovými pagáčmi a škoricou voňajúcimi osími hniezdami zatiaľ zívava prázdnotou, ešte aj vedúci kamsi odbehol.

Len dve predavačky boli k službám dvom zákazníkom – jedna za pultom s údeninami a druhá pri pokladni práve nablokovala zakúpený tovar. A zákazník, muž stredného veku, odtlačil svoj vozík k presklenej stene, z ktorej len nedávno strhli nefunkčné zaprášené žalúzie, aby sa pred očami osadenstva rozprestrel jasný, čistý pohľad na parkovisko s autami, kde sa z času na čas podaktoré stalo obeťou vykrádača, čo sa nebál konať za plnej prevádzky predajne za bieleho dňa.

Dokonca aj teraz. Bystrému pohľadu urastenej pokladníčky Renáty

neuniklo, že okolo bordového Seatu sa podozrivo obšmieta mladík s taškou cez rameno, a Renáta mala na vykrádačov nos. Aj muž, čo pred chvíľou zaplatil, nezreteľne zahrešil a vybehol z predajne zanechávajúc vozík s nákupom pri stene.

Renáta videla, ako dvoma dlhými skokmi zastihol mladíka ešte pri nedokončenej práci – keď sa pokúšal otvoriť dvere na jeho aute. Muž ho zdrapil za ramená a vracal sa s ním do predajne. Mladík sa trhal a metal, no mužovi dodával silu hnev, takže sa mu podarilo skoro nemožné – pretisol mladíka cez dvere, a keď sa naďalej pokúšal vyslobodiť, muž ho sotil na zem.

– Volajte niekto políciu! – zakričal do miestnosti s nádejou, že mu prídu na pomoc, lenže vedúci sa ešte nevrátil a Soni za pultom na opačnej strane predajne dlhánske regály zatieňovali scénu s výjavom a chvíľu jej bránili pochopiť, čo sa vlastne stalo.

– Soňa, volaj políciu! – kričala na kolegyňu aj Renáta, lebo mobil do kasy nenosila, a pritom cítila, že by nemala svoje stanovisko vedľa vchodových dverí opustiť. Bola odvážna a plecnatá, a tak za okienkom, kde sa prijímali prázdne fľaše, nahmatala palicu, ktorou donedávna sťahovali pokazené žalúzie, no jej funkcia sa pri tejto slabej zostave osadenstva zjavne zmenila. Čoraz väčšími sa množili zloději, ktorí si vyhládli takýto čas, keď bola predajňa takmer prázdna a bez jediného chlapa. Vtedy dávala istotu aj takáto palica. A Renáte guráž nechýbala.

Sotva domyslela, mladík vyskočil a hnal sa medzi regály, bol chudý, v tričku a džínkach, na prvý pohľad nevyzeral ako narkoman.

– Nestojte, bežte za ním! – vyzvala muža Renáta a ten sa naozaj pohol dopredu. Lenže mladík schytil prvú fľašu, čo mu padla do oka a hrozivo ňou zamával.

– Keď mi nedáte pokoj, tak vám to tu porozbíjam! – zastrájal sa s výrazom zúfalca, ktorému situácia znemožňovala triežvo uvažovať.

Fľaša s treskom dopadla na zem, ale rozzúreného muža nezasiahla. A čo mladík v osudnej chvíli neočakával, jedna z črepín sa mu vypomstila, chvíľu sa na nej šmýkal, akoby sa hral na Jánošíka, a potom nasledoval už druhý pád, no zrejme sa hlavou udrel o regál, lebo tentoraz nevstal.

Zatiaľ vôňa liehoviny naplnila predajňu a Renáta bolestne vzdychla:

– Bol to koňak! No počkaj, to ti neprejde len tak! Vopchám ti do papule tento hák! – zdvihla svoju „zbraň“ a rozbehla sa k miestu, kde mladík nehybne ležal.

– No ešte toto nám bolo treba! – zvolala.

– Iba sa udrel, – oznamoval muž, – aspoň nám neujde, pokým nepríde polícia.

Našťastie, hliadka nebola ďaleko a po Soninom telefonáte sa v predajni zakrátko objavili traja policajti, takže mladík, ktorý sa medzitým prebral, už ani nemal snahu utekať.

Bola to situácia, ktorá Renátu už ani nevykoľajila. Policajti odviekli mladíka a scéna sa vyprázdnila. Ešte chvíľu hundrala, že nestíha, keď ožila druhá zákazníčka, ktorá až dosiaľ meravo pozorovala výjav.

– Potrebovali by ste tu chlapa, – povedala. – Keď idú v telke akčné filmy, tak ju radšej vypínam, a zrazu sa odohrávajú na ulici a v samoobsluhách. Chýba tu strážna služba!

– Len kto ju zaplatí, pani moja?

Do predajne vošli ďalší traja zákazníci, čo ešte videli odchádzať policajné auto, a chceli vedieť, čo sa stalo.

– Nič mimoriadne, – odvrkla Renáta, lebo v nej ešte len dozrel hnev, a v miestnosti to stále páchlo značkovým koňakom. – Cítite to, nie? Budeme mať manko! Chalanisko nám potiahol koňak, lebo sa mu nepodarilo vykradnúť auto.

– A kde sú ostatní? Veď dve sa nemôžete ubrániť! – ponúkla svoj názor čulá pani v rokoch, ktorá chodievala o tomto čase pre čerstvé osie hniezda, škoricové aj cesnakové, k tomu dve piva a mlieko. Renáta poznala zvyky starých zákazníkov, čo kupovali po výplate i pred ňou, lebo od tržby záviselo mnoho.

– Aj my sme len ľudia, o tom je to, – odpovedala hundravo, napokon pridala úsmev, aby to zákazníčku neodradilo. – Aj my máme problém ako hocikto. Vyberiete sa k lekárovi a nájdete tam oznam, nestalo sa vám to? V tej chvíli je iba človek, a vy to musíte prijať... ale nechajme to! Veď ja nie som len predavačka, bola som už aj bodyguard, v takejto predajni musíte byť pripravená na čokoľvek. Teda nie vy, – naľakala sa Renáta, že povedala niečo nevhodné, čo by zákazníčku vystrašilo.

Pani nemala vo vozíčku obvyklé pivo, pomaly vykladala na pult svoj tovar a v myšlienkach jej zrejme ešte doznievala počutá či videná udalosť.

– Pohádali ste sa s manželom? – osmelila sa Renáta, hoci diskkrétne to práve nebolo. – Ja len, že ste mu dnes nekúpili pivo...

– Vidíte...? – zarazila sa zákazníčka, na chvíľu sa jej rozžiarili oči a potom úsmevom obdarila Renátu za jej malú netaktnosť. – Ste zlatá...! Poznáte ma, a je to fajn...! – povedala v rozpakoch, no možno si myslela opak. Chcela sa vrátiť medzi regály, kde boli jedna na druhej uložené prepravky s pivom, ale Renáta zakričala:

– Soňa, dva Steiny ... desiatky... rýchlo!

Soňa mala niečo cez dvadsať, bola úslužná, milá, a hlavne, behala medzi regálmi až neuveriteľne čulo. Už stihla pozbierať črepiny a práve sa chystala zotrieť podlahu, skôr ako sa vráti vedúci a chytiť z toho šok.

– No a čo? – zlostila sa Renáta. – Mal tu byť! A nenechať nás v tom!

Do predajne vošla skupina chalanov, a hovoriac medzi sebou tlmenými mutujúcimi hlasmi, stratili sa medzi regálmi, čo Renáte po predchádzajúcej udalosti zvieralo žalúdok. Od rána v ňom mala iba jeden suchý rožok, lebo zákazníci síce nechodili v húfoch, ale zato husto za sebou, no a Marcela, ktorá ju mala vystriedať ešte pred hodinou, jednoducho neprišla.

Boli tu síce tri funkčné pokladne, ale v prevádzke, keďže to stačilo, už zopár mesiacov iba dve, ako postupne, v konkurencii so supermarketmi, ubúdalo zákazníkov. A o tomto čase, bolo to skoro až deprimujúce, musela stačiť jedna.

Vo vnútorných dverách predajne sa zo skladu vynorila Táňa s náručou škatúl so sladkým tovarom a za ňou zachmúrený vedúci, ktorý prišiel zadným vchodom a v okamihu zhodnotil situáciu v predajni, ale najmä to popoludňajšie neefektívne prázdno.

– Dievčatá, toto je veľmi zlé...! – prehodil znechutene prehladnuc skupinku mladíkov, ktorí sa motali niekde vzadu, medzi flášami s malinovou. – Ste tu tri, a pritom je vás viac ako zákazníkov!

– Čo sa ti nepáči... čo by si ešte chcel...? Máme ich lákať pred vchodom nejakou super akciou? Aby sem vchádzali za atrakciou ako do cirkusu? – zlostila sa Táňa, len čo položila škatule na zem. Patrila vlastne do druhej pokladne, ale vedúci ju v tomto menej frekventovanom

čase poveril vybaľovaním napolitánok a keksov, ktoré mali mať akciové cenovky, aby pritiahli pozornosť.

– Pohodička, no a...? Zaslúžime si ju! – provokovala ďalej Táňa, mykala hlavou s hustými blond'ávyimi vlasmi, ktoré mala teraz zopnuté do moderného nedbanlivého uzla, a vyškierala sa.

– Máte pohodičku, ale nebudete mať na výplatu, – prehodil vedúci zatiaľ pokojne, napokon ani Táňa, ani on, či hocikto iný, nemohli nasilu prilákať zákazníkov, ktorí si vybrali pre svoje nákupy iný obchod, pravdepodobne oveľa väčší a v mnohom výhodnejší supermarket. – Nemali by ste vyháňať ľuďí neochotou a babskou náladovosťou, – zavrčal v tejto ženskej presile trúfalo.

– Ak je tu niekto okrem teba náladový, tak sú to zákazníci, – nedala sa vytočiť Táňa a sprisahanecky pozrela na Renátu.

– Ako si povedala, sú to zákazníci, a my sa tešme, pokiaľ ostanú naši! – pokračoval namrzene vedúci. – Ak vás niekto aj urazí, prehltnite to, lebo veľkorysosť je v našom prípade múdra vlastnosť.

– Takže, ak nás niekto urazí, nastavíme mu ešte líce, áno? Aby sa mohol správne vyventilovať práve v našom obchode, – nevydržala to Renáta a snažila sa hľadiť pritom na Gabina pokojne a zároveň mrazivo.

– Viete, koľko je v tomto meste supermarketov? – položil zákernú otázku vedúci. – Ved' tam všetky nakupujete, nie? Takže viete aj to, že sú tam nižšie ceny väčšiny tovarov, áno? – významne pozrel na Renátu, akoby prisahala tomuto obchodu vernosť. – Ale čo môžeme dať my zákazníkovi zadarmo, to je vl'údnosť. Tu sa treba usmievať, dievčatá, nech sa deje čokoľvek. Skúšajte si to doma pred zrkadlom.

– Vari sa usmievame málo? – rozšírila oči Táňa a vycerila na znechuteného vedúceho zuby televíznej celebrity. Veľké, biele a rovné ako z reklamy na zubnú pastu. – A pritom by stačilo znížiť ceny.

– Nestačilo, a nie je to vôbec jednoduché! Treba vám opakovať, že máme iné podmienky ako oni, a preto nemôžeme vo veľkom znižovať ceny bez rizika, že sa vedľa nich položíme aj my? Všetko tu máme oproti konkurencii v malom, aj zisky!

– Zato sa nemusíš ondieť s tým úsmevom, – zamiešala sa do rozhovoru Renáta, – Vieš, čo ti poviem, milý Gabo? – oslovila ho

namosúrene, hoci v skutočnosti sa jej chcelo povedať: no tak, Makaróni, nepreháňaj to! Nieкто mu kedysi vymyslel túto prezývku, najskôr asi preto, že sa rád naparoval kadejakými smiešnymi nápadmi, ktoré sa aj tak v praxi nedali používať. – Stojím tu od rána, ani som sa nemala kedy naobedovať, a nie je to prvý raz. Alebo mi za moje nadčasy zvýšiš plat? No vidíš, ani mi nemusíš odpovedať! A mala by som sa ešte aj usmievať?

– Ale výpoveď by si mohla dostať, – bránil sa alebo žartoval, ktovie?
– Lebo rebélie tu nestrpím, dievčatá!

– Keď to vydržíš bezo mňa aspoň pol dňa, môžem ostať doma už zajtra, – nebrala vážne tieto reči Renáta a pohrdlivo pozrela na Gabina. Poznala ho dobre, stačilo mu silnejšie „stúpiť na otlaky“, aby z neho zlosť vyprchala, a teraz už len neškodne, zakríknuto vrčal.

Čo sa týkalo vzhľadu, aj napriek prezývke bol Gabino riadny chlap s tvárou intelektuála, husté, gaštanové vlasy si nechával narásť po pleciah a frajersky si ich zopínal do chvosta. Keby takto netáral a nebol by protivný dve tretiny dňa, nejedna by si dala povedať. Zavše pozrel na Renátu, až ju zamrazilo. Odkedy ju opustil muž, cítila niečo také prvý raz, no boli to iba okamihy, ktoré sotva pripustila, a po nich obvykle nasledovala „studená sprcha“. Gabino bol o nejaký ten rok starší a žil v nepodarenom manželstve, lebo „svoj“ obchod si zrejme strážil viac.

– Asi pred polhodinou sme tu spacifikovali zlodeja, ktorý nám ukradol a hneď aj rozbil fľašu koňaku, – pridala ešte, aby sa mal prečo jedovať.
– Lenže čo tu zvládneme v takejto predajni dve, ako napríklad dnes? Malo by nás tu byť aspoň päť. A mali by sme mať bodyguarda. Mal by si upozorniť majiteľa, čo mu hrozí ... aj nám!

– Máte tu mňa, – znova sa naježil Makaróni, – hádam vám nestačím?

– Nebol si tu... nie si tu vždy!

– Nebol som tu! Bol som preč, dofrasa...! Bol som preč, no a čo? Aj ja som človek, nie? Tak čo?

– Nič. Nerozčuľuj sa!

Makaróni sa nadýchol a sadol si na nízky múrik, kde sa odkladali prázdne škatule a kde si zákazníci ukladali do tašiek zakúpený tovar. V tejto nálade traja, v predajni takmer stratení chalani, ktorí si vybrali dve fľaše malinovky a nejaké napolitánky, prestali vykrikovať na seba kadejaké

smiešne hlúposti, ale ticho sa postavili k Renáte a potom nečujne vyšli ako myšky. Aj Táňa prestala provokovať a vykladala čokoládové tyčinky rýchlejšie, aby mohla, keď to bude treba, prevziať druhú pokladňu.

– Viete, čo majiteľ'a zaujíma? – znova sa znechutene ozval Gabo. – Predovšetkým tržba! Lebo keď bude tržba malá, viete, čo to môže pre obchod a pre nás znamenať.

– Zatvorila predajňu a bude tu herňa, no a čo? – nazlostila sa Renáta. – Nebude prvá ani posledná. A závislých hráčov bude pribúdať, koho to dnes zaujíma? Zamestnajú nás v inej predajni, ja z toho nemám strach.

– A je to naša chyba? – vložila sa do rozhovoru Táňa. – Aj my chceme viac zákazníkov a lepší plat. Prečo sa máme večne triasť, aká bude tržba?

– Je to naozaj smiešne, chytať ľudí na nejaký úsmev! – neprestala sa jedovať Renáta. – Za všetko môže majiteľ... mal by sa častejšie dohodnúť s dodávateľmi, zvýhodniť zopár tovarov, veď by to pomohlo všetkým. Prečo toto majiteľ'a nezaujíma? – obrátila sa na Gabina. – Ako odmení mňa, keď sa dozvie, že tu fungujem ako pokladníčka a pritom aj ako strážna služba? Ušetrila som mu celý jeden plat.

Renáta pritom ukradomky naberala z téglika jogurt a zajedala ho tvarohovou buchtou. Vedúci Gabo, prezývaný tiež Makaróni, čušal, na to sa nedalo povedať nič, hoci on sám to nevidel nijako ružovo.

Odrazu vošli do predajne asi štyria zákazníci a za nimi, bolo to vidieť cez presklené steny, mierili k čakajúcim predavačkám ďalší. Na neďalekej zastávke vystúpili z autobusu alebo električky a v skupinkách či jednotlivito sa roztrúsili do zeleňou lemovaných uličiek sídliska. Podaktorí, a nebolo ich málo, si zvolili práve túto trasu, ktorá za predajňou pokračovala popod košaté stromiská na trh a živé, rozmanitosťou lákajúce centrum.

Aj predajňa v momente ožila. Ešte pred chvíľou aréna, no neviditeľná opona trpkého zákulisia náhle spadla, ostala iba útulná samoobsluha plná tovaru priam žmurkajúceho na zákazníka. Aby kupoval, čo ho zláka, lebo v hre bola tržba, často až priveľmi nízka. Tí ľudia o tom nevedeli, že pre obchod i samotné predavačky až nebezpečne nízka.

Dokonca vedúci bol ochotný blokovat', keď sa zrazu medzi vchádzajúcimi objavila aj Marcela.

– Mala som niečo mimoriadne, prepáčte, všetko vynahradím zajtra!

– Nemám to rád, dievčatá! – prehodil rozladene Makaróni, hoci depresia ho pred niekoľkými minútami prešla. Možno by bol povedal i viac, ale bolo sa treba zavše pozdraviť a usmievať.

Ďalej všetko pokračovalo normálne, každý tu chcel zachrániť predajňu, bolo to celkom jasné, vlastne aj samotný Gabino to vedel. Bola to posledná predajňa, čo tu ostala ako pozostatok občianskej vybavenosti sídliska, ktoré sa v tejto štvrti budovalo pred vyše štyridsiatimi rokmi. Každé sídlisko s rovnakými či podobnými činžiakmi muselo mať samoobsluhy vyzerajúce rovnako, rovnaké škôlky a jasle, vzdialené jedno od druhého niekoľko sto metrov, všetko ohraničené zeleňou, vtedy vysadenou, dnes bujnou, s vysokými košatými stromami. Iba lavičky v parkoch schátrali, na mnohých chýbali dosky na sedenie a nemal ich kto opraviť.

Pravda je, že samoobsluhy v súkromných rukách prehrali konkurenčný boj so supermarketmi. V jednej naozaj sídlila herňa, v druhej inštalátorská firma, v ďalšej večne prázdny obchod so športovými potrebami, no a tam, kde kedysi stála štvrtá, kde prekvital dobrý obchod, hneď vedľa parčíka s lavičkami, kde sa robotníkom z okolia dalo pri pive či malinovke posedieť, zajať rožok s kusikom salámy, tak tam ktosi majetný staval nový super obchod. Lebo dnes iba „super“ malo vyhliadky a budúcnosť. A s peniazmi sa aj na takomto sídlisku dalo kúpiť všetko. Aj toto vynikajúce miesto či pozemok.

A tak na sídlisku pribúdali aj poisťovne a banky, čo vyvolávalo mylný dojem, že v tých panelových činžiakoch býva azda veľa bohatých ľudí. Za obeť novostavbám padali košaté stromiská s priestransvami, kde sa dalo napríklad pohodlne zaparkovať pri vychýrenej záhradnej zmrzlinári. Horšie, že nad zredukovaným sídliskom, ak rátame miznúce parky, sa sťahovali ďalšie „budovateľské mraky“. Lebo veľké peniaze a proti nim protestné petície nebývajú vždy v rovnocennej pozícii.

Kolorit sídliska zavše dopĺňal mužský hlas z ampliónu pripomínajúci dedinský pouličný rozhlas. Hlas sa vzdŕaloval alebo približoval podľa toho, ako sa uličkami okolo stíchnutých, a monotónne memorovanú výzvu zjavne ignorujúcich činžiakov, posúvalo ojazdené žigulácke kombi ako dôkaz, že aj v menšom meradle je možné s nezlomnou vytrvalosťou podnikáť.

„Vážení občania,“ ozývalo sa z ampliónu, „vykupujeme starodávny

nábytok, obrazy, hodinky, starodávny porcelán, môže byť aj poškodený, platíme v hotovosti! Neváhajte, občania, dohodneme sa!“

Renáta obvykle zbystrila a pridala druhý hlas: „Neváhajte, občania, kúpime nábytok aj s červotočmi!“ vykrikovala v poloprázdnej predajni a rozčuľovala sa, kto to povolil.

Teraz ju amplión, našťastie, zastihol z diaľky, ako sa náhlila k električkovej trati. Celý deň bola nervózna a podvedome myslela na syna, ktorý sa včera vrátil domov v pochmúrnej nálade a zdal sa jej čudný, akoby vyľakaný, len z čoho? Spytovala sa, ale dostala iba podráždenú odpoveď: „Čo by sa malo stať? Mal som prácu a musel som ju dokončiť, zákazník čakal, rozumieš? Čo je na tom čudné, že som unavený?“

Mohol sa takto vyhovárať, lebo ešte pred rokom sa vyučil za auto-mechanika a odvtedy pracoval v jednej servisnej dielni, kde ho to bavilo a kde už teraz zarobil viac, než ona. Kamil bol dobrý chlapec, čosi jej aj dával na prílepšenie a ostatné si odkladal. Zdalo sa, že už má vyhlíadaného ojazdeného Favorita a sľuboval jej, že to nepotrvá dlho a na rannú zmenu ju bude do predajne vozit' ako dámu.

Až do tejto chvíle mala pocit, že všetko je na svojom mieste a že v jej domácnosti fúka priaznivý, perspektívny vietor. Jej syn bol urastený po nej, ale oveľa zdržanlivejší, nepovedal zbytočné slovo, nenadával ako ona, lebo ju to naučila každodenná existenčná naháňačka, a práve s touto jeho odlišnosťou bola spokojná. Vedľa syna aj ona bola iná, pokojnejšia, láskavá a mierna. Jediné, čoho sa obávala, boli dievčatá, lepili sa naňho a Renáta nevedela nájsť odvahu, vlastne ani spôsob, ako synovi čo najtaktnejšie povedať, aby si dával pozor na tie milé, prítulné stvorenia.

Keď sa nad tým celým zamyslela, neodvážila sa svoje obavy vysloviť nahlas. Akoby jej mohol v dvadsiatich uverit', že za každou peknou tváričkou môže byť ukrytá potvora? Jedinou potvorou, na ktorú by si dával pozor, by bola najskôr ona, a tejto možnosti sa bála ešte viac.

Bývala v jednej z okrajových štvrtí mesta, v ulici, čo pripomínala kúsok vidieka, s dvoma radmi úhl'adných rodinných domov s vyčnievajúcimi predzáhradkami, s pevným, aj keď na pohľad priehl'adným oplotením, kde nechýbali ani maličké obchodíky, remeselníci a cukráreň, a čo

muselo byť, aj krčma, kde sa ponúkali obyčajné krčmové, ale stále žiadané masné, opekané, dobre korenené a štiplavé jedlá, ktoré bolo treba poriadne zapíjať.

Renátin dom, ktorý zdedila po rodičoch, bol dvojpodlažný, lebo pod strechou mal ešte jedno zúžené podlažie – dve izbičky, kúpeľňu a romantický výklenok s polkruhovým oknom.

A práve tam, na poschodí, chcel mať svoje mládenecké súkromie aj Kamil, no teraz, sotva v kuchyni zhodila tašky s nákupom, sa doň votrela so všetkou zvedavosťou, akoby ju čosi priťahovalo.

Privítal ju útulný a jej blízky, pre rozbehanú domácnosť bežný neporiadok – rozostlaná posteľ, oblečenie z predošlého dňa na stoličke. Kyslastý pach džúsu v pohári a dve pohodené kôstky z broskyne.

Chytila sa držadla zásuvky stolíka vedľa postele, už dlho ju neotvorila, neprehŕňala sa v synových veciach, chvíľu tak stála s myšlienkou, že vstupuje na zakázané územie – potom ju potiahla k sebe.

Našla fotografiu dievčaťa, bola to svetlovlasá Erika, dcéra majetného podnikateľa, ktorá len pred mesiacom zmaturovala, a hoci ešte nemala vodičák, stala sa hneď majiteľkou striebristého Pegueota. Chcela vrátiť fotografiu a do oka jej padol list, pozvanie na políciu zo včerajška, vo veci nehody vozidla Pegueot – bolo tam číslo poznávacej značky a na pozvánke meno jej syna.

Bola vo svojom vnútri silná a v obchode zvyknutá na kadečo, ale teraz nie, keď si pomyslela na svoju predtuchu a keď išlo o Kamila.

– Chodíš mi do zásuvky? – prekvapil ju za chrptom synov vyčítavý hlas. Vôbec nepočula jeho motorku pod oknom, aj keď nebola práve tichá.

– Čo to má znamenať? Prečo ťa volajú na políciu? A čo máš s Erikiným Pegueotom? – spytovala sa jedným dychom a hľadela pritom na Kamila prenikavo, aby jej neunikla ani myšlienka, ani jediné zavádzajúce slovo.

– Čo to má znamenať? To sa pýtam aj ja. Čo hľadáš v mojich zásuvkách? Ešte aj ty ma budeš vypočúvať?

– Ja môžem, Kamilo, ani ti nemusím vravieť, prečo! A kto ťa ešte vypočúval, povedz! Boli to policajti, pravda? Ale prečo? Čo sa stalo? – hovorila spočiatku príkro, hneď za tým prosebne, s naliehavým sugestívnym prízvukom, veď to bol jej syn, jej všetko.

– Asi majú dôvod. Ale nejako sa to už vyrieši, neboj sa! Dávam ti slovo!

– Aj tak sa to dozviem, Kamilo, čo sa má vyriešiť, hovor!

– Zrazil som bicyklistu, staršieho pána... keď som cúval, – povedal zrazu ustarostene a hľadel na ňu s obavou.

– Cúval si s Erikiným autom? To nie je pravda! – neverila. – Prečo by si to robil? Prečo by si v cudzom aute sadal za volant a ešte tak nešikovne cúval? A nehovor mi, že nevieš cúvať! Možno si oklamal policajtov, lenže ja som tvoja matka. Kamilo, ja ťa veľmi dobre poznám!

– Tak dobre, zrazila ho Erika, ale bol som náhodou pri tom, rozumieš, nemôžem ju v tom nechať! – vyhrkol Kamil, prudko zagestikuloval rukami, nervózne prešiel po miestnosti, sadol si a hneď zasa vstal.

– Ja som mal cúvať, lebo Erika nemá vodičák – rozkričal sa znova, ale na seba, iba na seba sa hneval a chcel sa nezmyselne potrestať. – Starký ostal ležať so zlomenou rukou, už sme ho odviezli do nemocnice, chápeš? Erika by mala veľký problém!

– A ty hádam nie? Chceš znášať dôsledky sám? Kamilo, to nemôžeš urobiť! – zhrozila sa. – Chcela som z teba vychovať čestného človeka, ale nie hlupáka! Myslela som si, že šetríš na Favorita, a zatiaľ asi pošleš na liečenie starého pána. Ak sa mu ruka dobre zrastie, nevieš, čo sa môže stať!

– Nepreháňaj! Erika síce nemá vodičák, ale auto je riadne poistené, nič sa nemôže stať!

Chcela ho znova varovať, ale ovládla sa. Nech by povedala čokoľvek, Erika bola v tejto chvíli silnejšia. Mal iba dvadsať a Erika bola veľmi pekná, možno aj malá potvorka, akej sa vždy bála. Renáta so svojimi radami nemala oproti nej šancu vyhrať.

– Napokon, si už chlapisko, sám si zodpovedný za seba, – ustúpila, hoci rezignácia nebola celkom úprimná. – Je to tvoje rozhodnutie, len dúfam, že nebudeš po čase banovať.

Pomaly schádzala po drevených vřzgjajúcich schodoch, ktorých zvuk sa jej za desiatky rokov votrel do vedomia ako niečo v premenlivom svete stále, dôverne známe, čo jej vari podvedome aj poskytovalo istotu. Áno, čo sa týkalo domu, bola na prvý pohľad majetná. Ešte sa pamätala, ako ho po starých rodičoch opravovali jej rodičia. Vtedy pridávali aj poschodie,

dievčenské súkromie Renáty. Vždy mala rada ten úžasný pohľad z okna do záhrady, v každom ročnom období iný. Alebo do dvora, kde jej otec, ktorý bol tiež automechanik, zanechal dielničku, čo teraz slúžila Kamilovi.

V tomto zmysle bola majetná. Ale vo svojom vnútri si pripadala prázdna, nedokázala si udržať ani muža, hoci nerada sa v pamäti dotýkala toho miesta a nevracala sa do tamtoho času, v ktorom sa cítila stratená. Iba pred polrokom odišiel s dvoma kuframi oblečenia, sotva sa prevalilo, že má iný vzťah. A hoci vedela v predajni aj nakričať na biednych zdrogovaných zlodějov či iných výtržníkov, vtedy bola ticho, aj keď si Štefan odnášal so sebou oveľa viac, ako sa vmestilo do tých kufrov.

Medzitým si pomaly zvykala, lenže dom bol priveľký a prázdny. Držala ju predajňa, problémy v nej a tvrdá práca. A žiadosť o rozvod dosiaľ neprišla, no ani ona ju nepodala. Števo bol inžinier a roky robil manažéra v istom prosperujúcom podniku, kde bolo veľa mladých, dobre vyzeraúcich dievčat, aj keď ani Renáta sa nemohla na svoj výzor sťažovať. Ešte vždy sa za ňou obzrel nejaký ten sukničkář, ale zbytočne by sa akokoľvek namáhal.

Áno, vo vnútri bola prázdna, neschopná dávať ani prijímať. To dobré, čo v nej bolo, celú svoju lásku, a nebolo jej zasa tak málo, obrátila na syna. Až si musela dávať pozor, aby ho nepridusila.

Ráno prišla do predajne skôr, ale vedúci Gabo už roznášal medzi regály nový tovar. Makaróni sa snažil, lebo predavačky nestačili a Renáta ho takto zavčasu upachteného aj ľutovala, a kým vošli do obchodu prví zákazníci, roznášala s ním.

Po chvíli prišli Soňa s Táňou a vykladali čerstvé mliečne výrobky do chladiarenských pultov. Zrána bývalo ticho, nikomu sa nechcelo ani nadávať na poondiaty každodenný stereotyp. Deň zavše spestrila len malá kriminálna vložka, no mohla sa skončiť aj horšie ako včera.

– Oprobujte šišky, – ozvala sa po chvíli Táňa, – tie s čokoládovým krémom. Nevie, ako vy, ale ja ráno potrebujem na zlepšenie nálady sladkosť.

– Dajte si radšej každá ovocný jogurt, ale z tých, ktoré ste vykladali ešte pred dvomi týždňami, rozumiete mi, dievčatá? – zasiahol do rozhovoru vedúci a tváril sa pritom celkom nevinne.

- A poobede znova, dám na ne akciovú cenu mínus dve koruny.
- To má byť vtip? – naježila sa Renáta, ktorú chvíľková citlivosť ihneď opustila.
- Prečo? – odvážne pokračoval Gabo. – Keď nechutia zákazníkom, zjeme ich my. Obetujeme sa.
- Žartuje, – neuverila Táňa a obrátila sa na Renátu.
- Nerozčuľuj sa, to nemôže myslieť vážne!
- Ale myslím, navyše, keď si budete miešať jogurty, milé kolegyne, tak si opakujte, že si miesite na výplatu. Spojíte príjemné s užitočným.
- Môžeme si pritom zamiesiť tak akurát na poriadne hnačky! – precedila pomedzi zuby Renáta, aby zachytila zlosť, a tú pozvoľna prehľtala.
- Tak čo tam ešte robia? – spytoval sa hneď popudlivým tónom Makaróni. – Pokiaľ viem, ešte stále nemajú po lehote, alebo sa mýlim?
- So mnou v tejto akcii nepočítaj! Čaká ma vážna práca a nemôžem si dovoliť len tak odbiehať od pokladne. Vyjedzme celý krám a nemusíme ani predávať.

Rozhovor prerušili zákazníci a všetci si rýchlo našli svoje miesta. Ráno bývalo v predajni o čosi živšie, nakupovali sa desiaty do práce alebo do školy – saláma, rožky, pagáče, osie hniezda. A podaktorí šišky s lekvárom alebo s čokoládovým krémom a dezertné rožky z odpaľovaného cesta plnené vanilkovým pudíngom, ktoré mala rada aj Renáta. Zavše si jeden kúpila, aby zahнала zlosť ako teraz. Gabo ju riadne vytáčil – na prvý pohľad by sa za ním obzrela pomaly každá mladá žena, ale keď prehovoril, ukázal jazyčisko a dušu cynika.

– Nakupujete v supermarketoch, – začal znova, sotva sa scéna vyprázdnila, – ale čo ušetríte tam, aj päťkrát zaplatíte za škodu, ktorú nám spôsobí vyhodенý tovar. Lebo ako počúvam, budeme vo veľkom štýle vyhadzovať.

V predajni ostalo ticho, Táňa nemala poznámky a Renáta sa na chvíľu zahryzla do jazyka. Lebo s Gabinom sa v poslednom čase ani nedalo normálne rozprávať.

– Soňa, pod' sem aj ty, aby som nemusel všetko opakovať, – zakričal vedúci dozadu a Soňa v okamihu dobehla. – Platí to aj pre teba, zavčas upozorniť na údeniny, ktorým sa končí dátum spotreby. Budeme ich zlacňovať, iné východisko nie je, možno si ich potom kúpite aj vy, lebo

za vyhodnené zaplatíte oveľa viac. A nechcem tu vidieť tovar po lehote!

– A prečo musí byť celý tento cirkus? – neudržala sa Renáta. – Veď keď nám ubúda zákazníkov, tak prečo objednávame stále rovnaké množstvo mliečnych výrobkov, ktoré nám prinášajú krátkodobé riziká? Hľadám neočakávaš, že to budeme my, kto skúpi všetok starý tovar?!

– Nič neočakávam, a ešte menej od dodávateľa! Máme nejaké zmluvy, milá Renátka! Náš problém nikoho nezaujíma, musíme si ho vyriešiť sami! Aby som nezabudol, kým príde k pultu nová sila, Soňu bude pri údeninách striedať Táňa alebo Marcela. Zatiaľ nám musí stačiť jedna pokladňa. Aj tak je druhá v prevádzke iba polovicu dňa. A medzitým, v prestávkach, sa bude vykladať nový tovar. Vážte si to, kým nejaký máme, lebo môže nastať aj celkom opačná situácia.

– O čom to hovoríš, Gabo? – naivne sa spýtala Táňa.

– O čom? O tom, že pri takomto obrate môže aj náš majiteľ skrachovať.

– Tu nie je počuť jedinú dobrú správu! – rozbedákala sa Táňa, lebo jej nezabrala ani čokoládová šiška. – Musíš s tým začínať už od rána?

Sotva sa vedúci stratil vo vchode, ktorý viedol do skladu, malej kuchynky a šatne, teda neverejnej časti predajne, Táňa varujúcim pohľadom upozornila Renátu na staršieho muža, ktorý stál rozkročený pri regáli s liehovinami a práve si vopchal do ošúchaného vaku fľašu vína. Táňa nerozhodne poskočila na mieste, zrejme nebola dost' odvážna.

Muž sa neisto poobzeral, možno aj zvažoval možnosť, že ho niektorá z predavačiek videla, a potom váhavo pokročil dopredu tlačiac pred sebou vozík a očividne premýšľal, kadiaľ a ako obíde pokladňu bez podozrenia. Renáta mu to čiastočne umožnila, hra na mačku a myš, tak by sa dala nazvať jej stratégia, keď zrazu vošla mužovi do cesty a vak, čo mal cez plece, rázne roztvorila.

– Na niečo ste zabudli, nie? – povedala síce ostro, ale bez rozčúlenia. Asi sa pri predchádzajúcom rozhovore celkom vybila.

– Zabudol som doma peniaze, – zaklamal statočne muž, no vyzeral vyľakane. Na prvý pohľad bolo vidno, že nemá v tejto činnosti veľkú prax.

– Hej? – vzala fľašu Renáta. – Tak pokiaľ sa nevrátite s peniazmi, ostane fľaša radšej u nás.